

fēn bié yuán qǐ chū shèng fǎ mén jīng

分别缘起初胜法门经

fēn bié yuán qǐ chū shèng fǎ mén jīng juàn shàng

分别缘起初胜法门经卷上 ···· 03

fēn bié yuán qǐ chū shèng fǎ mén jīng juàn xià

分别缘起初胜法门经卷下 ···· 28

fēn bié yuán qǐ chū shèng fǎ mén jīng èr juàn

分别缘起初胜法门经二卷

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉诏译

fēn bié yuán qǐ chū shèng fǎ mén jīng juàn shàng

分别缘起初胜法门经卷上

rú shì wǒ wén yī shí báo qié fàn zài shì luó
如是我闻。一时薄伽梵。在室罗

fá zhù shì duō lín gěi gū dú yuán shí yǒu zhòng duō dà
筏住誓多林给孤独园。时有众多大

bī qiū zhòng zài ān shì táng tóng jí huì zuò zuò rú shì
比丘众。在安适堂同集会坐。作如是

lèi wǎng fù tán lùn yán zhū dà dé shì zūn céng yǐ wú
类往复谈论。言诸大德。世尊曾以无

liàng yì mén shuō shí èr fēn shèn shēn yuán qǐ yú bǐ zuì
量异门。说十二分甚深缘起。于彼最

chū xuān shuō wú míng yǐ wéi yuán xìng hé yīn yuán gù
初宣说无明。以为缘性。何因缘故。

yī qiè fán nǎo zhū xíng yuán zhōng wéi shuō wú míng yǐ wéi
一切烦恼诸行缘中。唯说无明以为

yuán xìng yú cǐ wú míng jiàn hé shū shèng yóu shì yīn yuán
缘性。于此无明见何殊胜。由是因缘

biàn xìng zhèng lùn yú shí shì zūn yóu yú tiān zhù yǐ
便兴争论。于时世尊。游于天住。以

chāo guò rén qīng jìng tiān ěr wén rú shì shì yú rì wǎn
超过人清净天耳。闻如是事。于日晚

shí cóng yàn zuò qǐ yì ān shì táng zài dà zhòng qián fū
时从宴坐起。诣安适堂在大众前。敷

rú cháng zuò jié jiā fū zuò yì qīng měi yīn gào zhū dà
如常座结加趺坐。以清美音告诸大

zhòng rǔ děng hé gù jí cǐ táng zhōng ér xìng zhèng lùn
众。汝等何故集此堂中。而兴诤论。

rǔ děng jīn zhě wèi hé suǒ lùn yú cǐ jí huì shí zhū
汝等今者。为何所论于此集会。时诸

dà zhòng bái yán shì zūn wǒ děng jí cǐ zuò rú shì
大众白言。世尊。我等集此。作如是

lèi wǎng fù tán lùn yán zhū dà dé shì zūn céng yǐ wú
类往复谈论。言诸大德。世尊曾以无

liàng yì mén shuō shí èr fēn shēn shēn yuán qǐ yú bǐ zuì
量异门。说十二分甚深缘起。于彼最

chū xuān shuō wú míng yǐ wéi yuán xìng hé yīn yuán gù
初。宣说无明以为缘性。何因缘故。

yī qiè fán nǎo zhū xíng yuán zhōng wéi shuō wú míng yǐ wéi
一切烦恼诸行缘中。唯说无明以为

yuán xìng yú cǐ wú míng jiàn hé shū shèng shì zūn wǒ
缘性。于此无明见何殊胜。世尊。我

děng yóu shì yīn yuán biàn xìng zhèng lùn wǒ děng jīn zhě wéi
等由是因缘便兴诤论。我等今者为

lùn shì shì yú cǐ jí huì zuò shì yǔ yǐ
论是事于此集会。作是语已。

ěr shí shì zūn gào bǐ dà zhòng wǒ yǒu rú shì
尔时世尊告彼大众。我有如是

fēn bié yuán qǐ chū shèng fǎ mén nǚ yīng dì tīng jí shàn
分 别 缘 起 初 胜 法 门 。 女 应 谛 听 极 善

zuò yì dāng wéi nǚ shuō yún hé míng wéi fēn bié yuán qǐ
作 意 。 当 为 汝 说 。 云 何 名 为 分 别 缘 起

chū shèng fǎ mén wèi shí yī zhǒng shū shèng shì gù yú yuán
初 胜 法 门 谓 十 一 种 殊 胜 事 故 。 于 缘

qǐ chū xuān shuō wú míng yǐ wéi yuán xìng hé děng shí yī
起 初 。 宣 说 无 明 以 为 缘 性 。 何 等 十 一 。

wèi suǒ yuán shū shèng xíng xiàng shū shèng yīn yuán shū shèng
谓 所 缘 殊 胜 。 行 相 殊 胜 。 因 缘 殊 胜 。

děng qǐ shū shèng zhuǎn yì shū shèng xié xíng shū shèng xiāng
等 起 殊 胜 。 转 异 殊 胜 。 邪 行 殊 胜 。 相

zhuàng shū shèng zuò yè shū shèng zhàng ài shū shèng suí
状 殊 胜 。 作 业 殊 胜 。 障 碍 殊 胜 。 随

fù shū shèng duì zhì shū shèng
缚 殊 胜 。 对 治 殊 胜 。

ěr shí zhòng zhōng yǒu yī bǐ qiū cóng zuò ér qǐ
尔 时 众 中 有 一 比 丘 。 从 座 而 起

piān tǎn yòu jiān hé zhǎng lǐ fó bái yán shì zūn yún
偏 袒 右 肩 。 合 掌 礼 佛 。 白 言 世 尊 。 云

hé wú míng suǒ yuán shū shèng shì zūn gào yuē wú míng suǒ
何 无 明 所 缘 殊 胜 。 世 尊 告 曰 。 无 明 所

yuán jí shì yī qiè ruò yīn ruò guǒ yǒu zhòng guò huàn zhū
缘 。 即 是 一 切 若 因 若 果 。 有 众 过 患 诸

zá rǎn pǐn jí yī yī qiè ruò yīn ruò guǒ yǒu zhòng gōng
杂 染 品 。 及 以 一 切 若 因 若 果 。 有 众 功

dé zhū qīng jìng pǐn shì míng wú míng suǒ yuán shū shèng
德诸清净品。是名无明所缘殊胜。

fù yán shì zūn yún hé wú míng xíng xiāng shū shèng
复言世尊。云何无明行相殊胜。

shì zūn gào yuē rú shì wú míng yīn fù zhēn shí xiǎn xiàn xū
世尊告曰。如是无明隐覆真实显现虚

wàng yǐ wéi xíng xiāng shì míng wú míng xíng xiāng shū shèng
妄。以为行相。是名无明行相殊胜。

fù yán shì zūn yún hé wú míng yīn yuán shū shèng
复言世尊。云何无明因缘殊胜。

shì zūn gào yuē rú shì wú míng pǔ yú yī qiè fán nǎo
世尊告曰。如是无明。普于一切烦恼

zá rǎn zhū yè zá rǎn zhū shēng zá rǎn néng zuò yīn yuán
杂染诸业杂染诸生杂染。能作因缘

gēn běn yī chù yún hé yī qiè fán nǎo zá rǎn wèi lüè
根本依处。云何一切烦恼杂染。谓略

yǒu sān fán nǎo pǐn lèi pǔ shè yī qiè fán nǎo zá rǎn
有三烦恼品类。普摄一切烦恼杂染。

wèi wú zhī fán nǎo yóu yù fán nǎo diān dǎo fán nǎo
谓无知烦恼。犹预烦恼。颠倒烦恼。

yún hé yī qiè zhū yè zá rǎn wèi lüè yǒu sān zì xiàng
云何一切诸业杂染。谓略有三自相

chā bié shēn yǔ yì yè jí sān zhàng ài duì zhì chā bié
差别身语意业及三障碍对治差别。

wèi fú fēi fú jí bú dòng yè pǔ shè yī qiè zhū yè zá
谓福非福及不动业。普摄一切诸业杂

rǎn yún hé yī qiè zhū shēng zá rǎn wèi lüè yǒu sān yī
染。云何一切诸生杂染。谓略有三依

zhǐ sān shòu wèi lè jí kǔ bù kǔ bú lè suǒ qǐ sān
止三受。谓乐及苦不苦不乐。所起三

kǔ huài kǔ kǔ kǔ jí yǐ xíng kǔ pǔ shè yī qiè zhū
苦。坏苦苦苦及以行苦。普摄一切诸

shēng zá rǎn yún hé wú míng pǔ yú yī qiè fán nǎo zá
生杂染。云何无明普于一切烦恼杂

rǎn zhū yè zá rǎn zhū shēng zá rǎn néng zuò yīn yuán gēn
染诸业杂染诸生杂染。能作因缘根

běn yī chù wèi yú zhū dì yǒu èr zhǒng yú néng lìng yī
本依处。谓于诸谛有二种愚。能令一

qiè fán nǎo zá rǎn wèi shēng ér shēngshēng yǐ zēng guǎng jí
切烦恼杂染。未生而生生已增广。及

lìng yī qiè zhū yè zá rǎn wèi shēng ér shēngshēng yǐ jī
令一切诸业杂染。未生而生生已积

jī yì lìng yī qiè zhū shēng zá rǎn wèi shēng ér shēngshēng
集。亦令一切诸生杂染。未生而生生

yǐ bù zhuǎn shì gù wǒ shuō rú shì wú míng pǔ yú yī
已不转。是故我说如是无明。普于一

qiè fán nǎo zá rǎn zhū yè zá rǎn zhū shēng zá rǎn néng
切烦恼杂染诸业杂染诸生杂染。能

zuò yīn yuán gēn běn yī chù shì míng wú míng yīn yuán shū
作因缘根本依处。是名无明因缘殊

shèng
胜。

fù yán shì zūn yún hé wú míngděng qǐ shū shèng
复言世尊。云何无明等起殊胜。

shì zūn gào yuē wèi cǐ wú míng huò yú dāng lái kǔ dì
世尊告曰。谓此无明。或愚当来苦谛

suǒ shè hòu yǒu zì tǐ huò yú xiàn fǎ kǔ dì suǒ shè yǐ
所摄后有自体。或愚现法苦谛所摄已

dé zì tǐ rú shì yú zhě huò yǒu néng yǐn suǒ yǐn yuán
得自体。如是愚者。或有能引所引缘

qǐ huò yǒu néng shēng suǒ shēng yuán qǐ cǐ èr yuán qǐ
起。或有能生所生缘起。此二缘起。

jí yǐ yú yú dāng lái xiàn fǎ zì tǐ wú míng zuò děng qǐ
即以愚于当来现法。自体无明作等起

yuán fù yán shì zūn yún hé néng yǐn suǒ yǐn yuán qǐ
缘。复言世尊。云何能引所引缘起。

shì zūn gào yuē dì yī wú míng yuán xíng xíng yuán shí
世尊告曰。第一无明缘行。行缘识。

shí yuán míng sè míng sè yuán liù chù liù chù yuán chù
识缘名色。名色缘六处。六处缘触。

chù yuán shòu shì míng néng yǐn suǒ yǐn yuán qǐ
触缘受。是名能引所引缘起。

fù yán shì zūn yún hé néng shēng suǒ shēng yuán qǐ
复言世尊。云何能生所生缘起。

shì zūn gào yuē dì èr wú míng yuán shòu shòu yuán ài
世尊告曰。第二无明缘受。受缘爱。

ài yuán qǔ qǔ yuán yǒu yǒu yuán shēng shēng yuán lǎo sǐ
爱缘取。取缘有。有缘生。生缘老死。

shì míng néng shēng suǒ shēng yuán qǐ
是明能生所生缘起。

fù yán shì zūn yún hé míng wéi dì yī wú míng yǔ
复言世尊。云何名为第一无明与

qí néng yǐn suǒ yǐn yuán qǐ zuò děng qǐ yuán shì zūn gào
其能引所引缘起作等起缘。世尊告

yuē wèi yǒu yī lèi yú yú dāng lái hòu yǒu zì tǐ
曰。谓有一类。愚于当来后有自体。

jí biàn fā qǐ hòu yǒu xī qiú yóu yú suǒ shēng hòu yǒu
即便发起后有希求。由愚所生后有

xī qiú biàn yú hòu yǒu jiàn shèng gōng dé ruò yú xiàn
希求。便于后有见胜功德。若于现

fǎ zhí zhuó kě ài bù kě ài jìng xié fēn bié gù
法。执着可爱不可爱境。邪分别故。

zào fēi fú xíng bǐ yú zī jù shēng tān zhe gù huò yú
造非福行。彼于资具生贪着故。或于

yuàn zēng shēng chēn huì gù jí bǐ xiāng yīng bù néng jué liǎo
怨憎生嗔恚故。及彼相应不能决了。

gōng dé guò huàn fàng yì yú gù zào sī è xíng jí yú
功德过患放逸愚故。造斯恶行。即于

hòu shì suǒ yǒu guò shī bù néng sī wéi bù néng jiě liǎo
后世所有过失。不能思惟。不能解了。

xíng xiàng wú míng néng zuò rú shì fēi fú xíng yuán ruò yú
行相无明。能作如是非福行缘。若于

hòu yǒu jiàn shèng gōng dé huò jiàn chū lí biàn zào fú xíng
后有见胜功德。或见出离便造福行

huò bú dòng xíng bǐ yī jiào fǎ huò yī huì fǎ fā qǐ
或不动行。彼依教法或依诲法。发起

sī zé jí xiū xí gù néng zào sī xíng yīng zhī rú shì
思择及修习故。能造斯行。应知如是

sī zé xiū xí suī zài shàn xīn rán bù rú lǐ zuò yì
思择修习。虽在善心。然不如理作意

sī wéi gù shì hòu yǒu yú chī suǒ yǐn wèi yú hòu yǒu
思惟。故是后有愚痴所引。谓于后有

jiàn shèng gōng dé chī fù cáng gù jí jiàn chū lí chī
见胜功德。痴覆藏故。及见出离。痴

fù cáng gù rú shì fēi fú fú bú dòng xíng zhàng ài duì
覆藏故。如是非福福不动行。障碍对

zhì yǔ liù shí shēn jù shēng jù miè néng yú xiàn zài yǐ
治。与六识身俱生俱灭。能于现在已

dé shēng miè yì shú shí zhōng ān zhì zhū xíng sān zhǒng xí
得生灭。异熟识中安置诸行。三种习

qì yóu cǐ fāng biàn shè shòu hòu yǒu xīn shēng zhǒng zǐ shè
气由此方便。摄受后有新生种子。摄

shòu hòu yǒu xīn zhǒng zǐ gù yú dāng shēng zhōng suǒ qǐ hòu
受后有新种子故。于当生中所起后

yǒu suǒ shè míng sè liù chù chù shòu cì dì ér shēng
有。所摄名色。六处触受次第而生。

cǐ míng sè děng yú xiàn yǐ dé yì shú shí zhōng dàn qǐ
此名色等。于现已得异熟识中。但起

yīn xìng wèi yǒu guǒ xìng shì gù dàn míng suǒ yīn yuán qǐ
因性未有果性。是故但名所引缘起。

rú shì míng wéi dì yī wú míng yǔ qí néng yǐn suǒ yǐn yuán
如是名为第一无明与其能引所引缘

qǐ zuò děng qǐ yuán
起作等起缘。

fù yán shì zūn yún hé míng wéi dì èr wú míng yǔ
复言世尊。云何名为第二无明与

qí néng shēng suǒ shēng yuán qǐ zuò děng qǐ yuán shì zūn gào
其能生所生缘起作等起缘。世尊告

yuē wèi yǒu yī lèi yú yú xiàn zài yǐ dé zì tǐ
曰。谓有一类。愚于现在已得自体。

yú liù chù chù wéi yuán shēng shòu biàn qǐ wèi zhe yóu
于六触处。为缘生受。便起味着。由

wèi zhe gù xī qiú dāng lái rú shì lèi shòu yóu xī qiú
味着故。希求当来。如是类受由希求

gù yú zhuī qiú shí biàn qǐ yú qǔ lè shòu suǒ qǐ ài
故。于追求时便起于取。乐受所起爱

wéi yuán gù fā shēng yù qǔ yán yù qǔ zhě wèi yú
为缘故。发生欲取。言欲取者。谓于

zhū yù wàng fēn bié tān cǐ wéi shàng shǒu cǐ wéi qián
诸欲妄分别贪。此为上首。此为前

xíng biàn yǒu yù jiè yī qiè fán nǎo ruò fù yǐ qí kǔ
行。便有欲界一切烦恼。若复以其苦

shòu wéi yuán shēng wú yǒu ài yàn lí jù xíng fēi lǐ suǒ
受为缘。生无有爱。厌离俱行非理所

yǐn yàn lí xiāng yǐng yī zhǐ cǐ ài bú zhèng fāng biàn
引。厌离相应。依止此爱。不正方便。

qiú wú yǒu shí jí biàn fā qǐ chū lí è jiàn dìng qī è
求无有时即便发起出离恶见定期恶

jiàn jí cǐ èr zhǒng suǒ yī è jiàn yóu cǐ yì gù míng
见。及此二种所依恶见由此义故。名

ài yuán qǔ ruò jí yǐ cǐ qǔ wéi suǒ yī bù lí yù
爱缘取。若即以此取为所依。不离欲

tān ér mìng zhōng zhě yóu cǐ zhū jiàn jí yǔ yù jiè yī
贪而命终者。由此诸见及与欲界一

qiè fán nǎo míng yǒu yù jiè ài wéi yuán qǔ ruò lí yù
切烦恼。名有欲界爱为缘取。若离欲

tān huò lí sè tān bǐ sè jiè ài huò wú sè ài
贪。或离色贪。彼色界爱或无色爱。

biàn dé shēng chù bǐ yú sè jiè huò wú sè jiè fán nǎo
便得生处。彼于色界或无色界。烦恼

zhuǎn shí fā qǐ sè jiè wú sè jiè qǔ yóu cǐ zhū sè
转时。发起色界无色界取。由此诸色

wú sè fán nǎo jí bǐ zhū jiàn míng yǒu sè jiè ài wéi yuán
无色烦恼及彼诸见。名有色界爱为缘

qǔ jí wú sè jiè ài wéi yuán qǔ bǐ yóu rú shì ài
取。及无色界爱为缘取。彼由如是爱

wéi yuán qǔ xiān dé zhǒng zhǒng xíng suǒ xūn xí yì shú guǒ
为缘取。先得种种行所熏习异熟果

shí míng wéi yǒu qǔ bǐ yóu rú shì qǔ suǒ shè shòu
识。名为有取。彼由如是取所摄受。

xiān suǒ jī jí xíng děng zhǒng zǐ ruò bǐ bǐ chù zhū ài
先所积集行等种子。若彼彼处诸爱

wèi duàn jí bǐ bǐ chù gōng néng xiàn qián néng shēng hòu
未断。即彼彼处功能现前。能生后

yǒu yóu bǐ xíng děng néng yǒu dāng shēng néng lìng shēng yǒu jiāng
有。由彼行等能有当生。能令生有将

rù xiàn zài gù shuō míng yǒu yóu bǐ qǔ lì xíng děng chéng
入现在。故说名有。由彼取力行等成

yǒu yǐ shì wéi yuán cóng cǐ mìng zhōng xiān suǒ yīn fā jiàn
有以是为缘。从此命终。先所引发渐

cì shēng qǐ yóu cǐ yì gù míng yǒu yuán shēng shēng jì
次生起。由此义故。名有缘生。生既

shēng yǐ xiān qǐ shí fēn biàn yì míng lǎo yú zuì hòu biān
生已。先起时分变异名老。于最后边

mìng jìn míng sǐ yóu shì gù míng shēng yuán lǎo sǐ rú shì
命尽名死。由是故名生缘老死。如是

míng wéi dì èr wú míng yǔ qí néng shēng suǒ shēng yuán qǐ wéi
名为第二无明与其能生所生缘起为

děng qǐ yuán fù yán shì zūn hé yuán bù shuō ài qǔ èr
等起缘。复言世尊。何缘不说爱取二

zhǒng néng shēng yuán qǐ yǔ xíng wéi yuán
种能生缘起与行为缘。

shì zūn gào yuē ài qǔ èr zhǒng zì jiè suǒ xíng
世尊告曰。爱取二种自界所行

yǒu fēn qí gù suǒ yǐ zhě hé yù jiè ài qǔ yǔ
有分齐故。所以者何。欲界爱取。与

bǐ sè jiè huò wú sè jiè zhū bú dòng xíng wéi děng qǐ yuán
彼色界或无色界诸不动行。为等起缘

bù yīng dào lǐ fēi jìng jiè gù rú shuō yù jiè ài qǔ
不应道理。非境界故。如说欲界爱取

èr zhǒng yú bú dòng xíng rú shì sè jiè ài qǔ èr zhǒng
二种。于不动行如是色界爱取二种。

yú wú sè jiè zhū bú dòng xíng ruò wú sè jiè ài qǔ èr
于无色界诸不动行。若无色界爱取二

zhǒng yú yù jiè xíng huò sè jiè xíng jí yǐ sè jiè ài
种于欲界行或色界行。及以色界爱

qǔ èr zhǒng yú yù jiè xíng dāng zhī yì ěr
取二种于欲界行当知亦尔。

fù yán shì zūn hé yuán yù jiè ài qǔ èr zhǒng
复言世尊。何缘欲界爱取二种。

bù yǔ fēi fú fú xíng wéi yuán shì zūn gào yuē zhū yǒu
不与非福福行为缘。世尊告曰。诸有

xiàn qián ài fēi ài jìng zēng shàng lì gù fā shēng yù ài
现前爱非爱境增上力故。发生欲爱

qǐ bú shàn gēn zào fēi fú xíng yī qiè jiē yóu yú yīn yú
起不善根造非福行。一切皆由于因于

guǒ fēi fú xíng zhōng bù zhī guò huàn bǐ yóu yì lè yǒu
果。非福行中不知过患。彼由意乐有

guò shī gù huò yóu jiā xíng yǒu guò shī gù qǐ fēi fú
过失故。或由加行有过失故。起非福

xíng rú shì yì lè jiā xíng guò shī wéi yòng wú míng yǐ
行。如是意乐加行过失。唯用无明以

wéi shèng yuán fēi jìng jiè ài jí bú shàn gēn ruò yóu yù
为胜缘。非境界爱及不善根。若由欲

ài zào zhū fú xíng bǐ xìn wéi yī nǎi zào sī xíng yú
爱造诸福行。彼信为依乃造斯行。于
sǐ yú shēng qǐ dìng xìn gù cǐ ài jí qǔ yóu xìn shè
死于生起定信故。此爱及取。由信摄
fú wǒ shī shè wéi yǒu fù wú jì ruò fǎ yù jiè yǒu fù
伏我施设为有覆无记。若法欲界有覆
wú jì yú fā zhū xíng wú shèng gōng néng yǐ yú yīn guǒ
无记。于发诸行无胜功能。以于因果
jí fú xíng zhōng bù zhī chū lí qiú kě ài shēng zào sī
及福行中不知出离。求可爱生造斯
fú xíng gù cǐ fú xíng yì wéi wú míng yǐ wéi shèng yuán
福行故。此福行亦唯无明以为胜缘。
fù yán shì zūn hé yuán sè jiè ài qǔ èr zhǒng bú zuò
复言世尊。何缘色界爱取二种不作
sè jiè bú dòng xíng yuán shì zūn gào yuē zhū yǒu wèi lí
色界不动行缘。世尊告曰。诸有未离
yù jiè tān zhě sè jiè ài děng wèi dé shēng chù ruò wú
欲界贪者。色界爱等未得生处若无
shēng chù zé wú kān néng gù fēi sè jiè bú dòng xíng yuán
生处则无堪能故非色界不动行缘。
rú shuō sè jiè ài qǔ èr zhǒng yú qí sè jiè zhū bú
如说色界爱取二种。于其色界诸不
dòng xíng rú shì wú sè ài qǔ èr zhǒng yú wú sè jiè
动行。如是无色爱取二种。于无色界
zhū bú dòng xíng yīng zhī yì èr bǐ yú sè jiè huò wú
诸不动行。应知亦尔。彼于色界或无

sè jiè yǒu guò huàn shēn qǐ yǒu gōng dé zuò yì xiǎng
色界。有过患身。起有功德作意想
jiàn huò yī jiào fǎ huò yī huì fǎ fā qǐ rú shì fēi
见。或依教法或依诲法。发起如是非
lǐ zuò yì néng wéi bǐ jiè bú dòng xíng yuán rú shì suǒ qǐ
理作意能为彼界不动行缘。如是所起
fēi lǐ zuò yì wú míng suǒ yǐn rú shì wú míng yóu cǐ suǒ
非理作意无明所引。如是无明由此所
qǐ fēi lǐ zuò yì jí guǒ wéi bàn néng wéi bǐ jiè bú dòng
起非理作意及果为伴。能为彼界不动
xíng yuán shì gù yīng zhī bǐ bú dòng xíng yì wéi wú míng yǐ
行缘。是故应知彼不动行亦唯无明以
wéi shèng yuán fù yǒu yī lèi yī wú yǒu ài zào zhū fú
为胜缘。复有一类依无有爱。造诸福
xíng huò bú dòng xíng bǐ yóu rú shì wú yǒu ài gù jì
行或不动行。彼由如是无有爱故。既
yú zhū yǒu jiàn duō guò huàn qǐ gèng xī qiú dāng lái zhū
于诸有见多过患。岂更悕求当来诸
yǒu rán yú wú yǒu bù rú shí zhī yóu wú zhī gù
有。然于无有不如实知。由无知故。
bù dé zhū yǒu zhēn duì zhì dào yòu wú zhī gù yú fēi
不得诸有真对治道。又无知故。于非
duì zhì qǐ duì zhì xiǎng zào zhū fú xíng huò bú dòng xíng
对治起对治想。造诸福行或不动行。
yóu shì dào lǐ rú shì zhū xíng yīng zhī wéi yòng wú míng wéi
由是道理。如是诸行应知唯用无明为

yuán fēi ài jí qǔ wéi zhū xíng yuán
缘。非爱及取为诸行缘。

fù yán shì zūn zhū suǒ yǒu xíng yǔ liù shí shēn
复言世尊诸所有行。与六识身

xiāngyīng jù yǒu tóng shēng tóng miè hé yuán gù shuō xíng shì
相应俱有。同生同灭。何缘故说行是

shí yuán shì zūn gào yuē yǐ liù shí shēn yǔ fú fēi fú
识缘。世尊告曰。以六识身与福非福

jí bú dòng xíng xiāngyīng jù yǒu tóng shēng tóng miè yì shú
及不动行相应俱有。同生同灭。异熟

shí zhōng ān zhì zhū xíng xūn xí zhǒng zǐ yīn fā yú shēng
识中安置诸行。熏习种子引发余生

xīn yì shú shí yóu cǐ dào lǐ shì gù xuān shuō xíng shì
新异熟识。由此道理。是故宣说行是

shí yuán fù yán shì zūn hé yuán míng sè liù chù chù shòu
识缘。复言世尊。何缘名色六处触受

zhū fēn zhǒng zǐ yì shú shí zhōng tóng shí yīn fā ér fù
诸分种子。异熟识中同时引发。而复

shuō yǒu xiān hòu cì dì shì zūn gào yuē bǐ yú dāng lái
说有先后次第。世尊告曰。彼于当来。

xiān hòu cì dì ér shēng qǐ gù rú shì ér shuō fù yán
先后次第而生起故。如是而说。复言

shì zūn hé yuán míng sè liù chù chù shòu shuō wéi dāng lái
世尊。何缘名色六处触受。说为当来

shēng shēn zhī xiàng shì zūn gào yuē yóu bǐ shì yīn shòu yòng
生身之相。世尊告曰。由彼是因受用

yī zhǐ jí shì qí yīn shòu yòng tǐ gù
依止。及是其因受用体故。

fù yán shì zūn ruò wéi míng shēng dōu wú qí sè
复言世尊。若唯名生都无其色。

sī yǒu hé guò shì zūn gào yuē ruò yī shēng zhōng wéi yǒu
斯有何过。世尊告曰。若一生中唯有

qí míng bù yī sè zhù xiāng xù shēng qǐ bù yīng dào lǐ
其名不依色住。相续生起不应道理。

fù yán shì zūn ruò wéi sè shēng dōu wú qí míng
复言世尊。若唯色生都无其名。

sī yǒu hé guò shì zūn gào yuē ruò wéi yǒu sè wú míng
斯有何过。世尊告曰。若唯有色无名

zhí shòu jí yīng sǎn huài bù dé zēng zhǎng
执受即应散坏不得增长。

fù yán shì zūn ruò dàn shuō yán shí yuán liù chù
复言世尊。若但说言识缘六处。

sī yǒu hé guò shì zūn gào yuē chū shòu shēng shí liù chù
斯有何过。世尊告曰。初受生时六处

wèi mǎn wéi yǒu shēn gēn jí yì gēn zhuǎn yīng bù kě dé
未满足。唯有身根及意根转。应不可得

yóu cǐ liǎng gēn wéi tǐ míng sè zuì chū yǒu gù cì dì
由此两根为体。名色最初有故。次第

zēng zhǎng yǔ hòu yuán mǎn liù chù wéi yuán gù shuō míng sè
增长。与后圆满六处为缘故。说名色

shì liù chù yuán
是六处缘。

fù yán shì zūn ruò liù chù mǎn shēngshēn jiū jìng
复言世尊。若六处满生身究竟。

hé yuán fù shuō chù shòu èr zhǒng shì zūn gào yuē ruò yú
何缘复说触受二种。世尊告曰。若于
shēngshēn liù chù yǐ mǎn suī shì shòu yòng suǒ yī jiū jìng
生身六处已满。虽是受用所依究竟。

ér wèi dé míng shòu yòng jiū jìng yóu yīn jí shòu fāng dé
而未得名受用究竟。由因及受。方得
shuō míng shòu yòng jiū jìng shì gù yīng zhī yào xū shòu yòng
说名受用究竟。是故应知。要须受用
suǒ yī jiū jìng jí yǔ shòu yòng yīn tǐ jiū jìng fāng dé
所依究竟。及与受用因体究竟。方得

shuō míng shēngshēn jiū jìng
说名生身究竟。

fù yán shì zūn rú shuō wú míng wéi yuánshēng ài
复言世尊。如说无明为缘生爱。

yòu fù shuō yán shòu shì ài yuán ruò wéi wú míng shì qí ài
又复说言受是爱缘。若唯无明是其爱
yuán bù yuán yú shòu sī yǒu hé guò shì zūn gào yuē
缘不缘于受。斯有何过。世尊告曰。

ài yǒu sān zhǒng yīng yú yī shí sān zhǒng jù qǐ yóu ài
爱有三种。应于一时三种俱起。由爱
guān dài shòu wéi yuán gù fēi yī shí qǐ yóu cǐ dào lǐ
看待受为缘故。非一时起。由此道理。

fēi wéi wú míng yǔ ài wéi yuán
非唯无明与爱为缘。

fù yán shì zūn ruò ěr cǐ ài wéi shòu wéi yuán
复言世尊。若尔此爱唯受为缘。

sī yǒu hé guò shì zūn gào yuē yīng yī qiè shòu jiē shì
斯有何过。世尊告曰。应一切受皆是

ài yuán rán fù yǒu shòu fēi shì ài yuán bǐ néng wéi yuán
爱缘。然复有受非是爱缘。彼能为缘

duàn miè zhū ài shì gù fēi wéi shòu wéi ài yuán
断灭诸爱。是故非唯受为爱缘。

fù yán shì zūn ruò wéi shuō ài yǔ yǒu zuò yuán
复言世尊。若唯说爱与有作缘。

bù yuán yú qǔ sī yǒu hé guò shì zūn gào yuē xī
不缘于取。斯有何过。世尊告曰。悋

qiú míng ài yú yǎn è qù wú yǒu xī qiú rán yóu suǒ
求名爱。于嶮恶趣无有悋求。然由所

zuò fēi fú xíng gù suī qiú shàn qù xiāng wéi guǒ shēng bǐ
作非福行故。虽求善趣相违果生。彼

guǒ shēng shí qǐ yuán yú ài wéi yīng yòng bǐ qǔ wéi qí
果生时岂缘于爱。唯应用彼取为其

yuán yòu rú suǒ shuō wú yǒu ài zhě xī qiú wú yǒu
缘。又如所说无有爱者。悋求无有。

qiú wú yǒu shí yóu zào fú xíng bú dòng xíng gù xiāng wéi
求无有时。由造福行不动行故。相违

guǒ shēng cǐ guǒ shēng shí qǐ yuán yú ài wéi yīng shuō bǐ
果生。此果生时岂缘于爱。唯应说彼

qǔ wéi qí yuán yóu cǐ dào lǐ fēi wéi yòng ài yǔ yǒu
取为其缘。由此道理。非唯用爱与有

wéi yuán
为缘。

fù yán shì zūn ruò qǔ yuán yǒu yǒu yuán shēng
复言世尊。若取缘有。有缘生

zhě hé yuán bù shuō qǔ zhī yǔ yǒu yǐ wéi jí dì shì
者。何缘不说取之与有以为集谛。世

zūn gào yuē ài néng zào zuò sì zhǒng yè gù yī zhě cǐ
尊告曰。爱能造作四种业故。一者此

ài yú qí zì tǐ jìng jiè shòu zhōng néng zuò tān wèi xì
爱于其自体境界受中。能作贪味系

fù yè gù èr zhě cǐ ài néng zuò fā qǐ zhū qǔ yè
缚业故。二者此爱能作发起诸取业

gù sān zhě cǐ ài néng zuò lìng xiān suǒ yǐn xíng děng chéng
故。三者此爱能作令先所引行等成

yǒu yè gù sì zhě cǐ ài néng zuò sǐ hòu xù shēng yè
有业故。四者此爱能作死后续生业

gù yóu shì yīn yuán wéi shuō cǐ ài yǐ wéi jí dì
故。由是因缘。唯说此爱以为集谛。

fù yán shì zūn ruò shēng lǎo sǐ míng sè liù chù
复言世尊。若生老死。名色六处

chù shòu wéi xiàng yú cǐ shēng shēn hé yuán xiǎn shì shēng lǎo
触受为相。于此生身何缘显示生老

sǐ míng shì zūn gào yuē wéi xiǎn rú shì shēng shēn zhī
死名。世尊告曰。为显如是生身之

xiàng yǒu sān zhǒng kǔ chéng kǔ xìng gù
相。有三种苦成苦性故。

fù yán shì zūn shēng xiǎn hé kǔ shì zūn gào
复言世尊。生显何苦。世尊告

yuē shēng xiǎn xíng kǔ fù yán shì zūn lǎo xiǎn hé kǔ
曰。生显行苦。复言世尊。老显何苦。

shì zūn gào yuē lǎo xiǎn huài kǔ fù yán shì zūn sǐ
世尊告曰。老显坏苦。复言世尊。死

xiǎn hé kǔ shì zūn gào yuē sǐ xiǎn kǔ kǔ fù yán
显何苦。世尊告曰。死显苦苦。复言

shì zūn rú shì sì zhǒng shēng shēn zhī xiàng yóu shēng lǎo sǐ
世尊。如是四种生身之相。由生老死

yǒu hé chā bié shì zūn gào yuē jí cǐ sì zhǒng shēng shēn
有何差别。世尊告曰。即此四种生身

zhī xiàng ruò cì dì shēng ruò shǔ bǐ shēng ruò rú shì
之相。若次第生。若属彼生。若如是

shēng yīng zhī shì míng shēng shēn shēng xiàng fù yán shì zūn
生。应知是名生身生相。复言世尊。

yún hé cì dì shēng shēn shēng xiàng shì zūn gào yuē yú qí
云何次第生身生相。世尊告曰。于其

zuì chū yǒu xià zhǒng shēng cóng cǐ wú jiàn yǒu jiàn zēng shēng
最初有下种生。从此无间有渐增生。

cóng cǐ wú jiàn yǒu chū tāi shēng cóng cǐ wú jiàn yǒu jiàn
从此无间有出胎生。从此无间有渐

cháng shēng jì chéng zhǎng yǐ shòu yòng yán shuō néng dé děng
长生。既成长已。受用言说能得等

shēng rú shì pǐn lèi míng cì dì shēng fù yán shì zūn
生。如是品类名次第生。复言世尊。

cǐ shǔ shuí shēng shì zūn gào yuē yùn jiè chù shēng dōu wú
此属谁生。世尊告曰。蕴界处生都无

yǒu wǒ suǒ yǐ zhě hé yǐ zhū yùn děng jiàn zēng zhǎng
有我。所以者何。以诸蕴等渐增长

gù qí xìng wú cháng jí wú cháng fǎ yǒu cǐ shēng xiàng
故。其性无常。即无常法有此生相。

fù yán shì zūn yún hé ér shēng shì zūn gào yuē yóu
复言世尊。云何而生。世尊告曰。由

mìng gēn lì yǒu zàn shí zhù fēn xiàn fǎ gù qí xìng wú
命根力有暂时住。分限法故。其性无

cháng jí wú cháng fǎ rú shì ér shēng jí cǐ sì zhǒng
常。即无常法如是而生。即此四种

shēng shēn zhī xiàng shí fēn biàn yì yīng zhī néng zuò wǔ zhǒng
生身之相。时分变异。应知能作五种

shuāi sǔn shuō míng wéi lǎo fù yán shì zūn yún hé míng
衰损。说名为老。复言世尊。云何名

wéi wǔ zhǒng shuāi sǔn shì zūn gào yuē yī zhě xū fā shuāi
为五种衰损。世尊告曰。一者须发衰

sǔn yǐ bǐ xū fā sè shuāi huài gù èr zhě shēn xiàng shuāi
损。以彼须发色衰坏故。二者身相衰

sǔn xíng sè fū lì jiē shuāi sǔn gù sān zhě zuò yè shuāi
损。形色肤力皆衰损故。三者作业衰

sǔn fā yán qì shàng chuǎn xī yú jí shēn zhàn diào gù
损。发言气上喘息逾急。身战掉故。

zhù biàn lóu qū yǐ qí yāo jǐ jiē wú lì gù zuò jí
住便偻曲。以其腰脊皆无力故。坐即

dī qū shēn léi ruò gù xíng bì àn zhàng shēn xū liè
低屈身羸弱故。行必按杖。身虚劣

gù fán suǒ sī wéi zhì shí yú dùn niàn hūn luàn gù
故。凡所思惟智识愚钝。念昏乱故。

sì zhě shòu yòng shuāi sǔn yú xiàn zī jù shòu yòng liè
四者受用衰损。于现资具。受用劣

gù yú xì lè jù yī qiè bù néng xiàn shòu yòng gù
故。於戏乐具。一切不能现受用故。

yú zhū sè gēn suǒ xíng jìng jiè bù néng sù jí míng lì ér
于诸色根所行境界。不能速疾明利而

xíng huò bù xíng gù wǔ zhě mìng gēn shuāi sǔn shòuliàng
行。或不行故。五者命根衰损。寿量

jiāng jìn lín jìn sǐ gù yù shǎo sǐ yuán bù kān rěn
将尽。邻近死故。遇少死缘。不堪忍

gù jí yú cǐ sì shēng shēn xiàng zhōng fù yǒu liù zhǒng sǐ
故。即于此四生身相中。复有六种死

chā bié xiàng yī zhě jiū jìng sǐ èr zhě bù jiū jìng
差别相。一者究竟死。二者不究竟

sǐ sān zhě zì xiàng sǐ sì zhě bù jiū jìng sǐ fēn chā
死。三者自相死。四者不究竟死分差

bié xiàng wǔ zhě jiū jìng sǐ fēn chā bié xiàng liù zhě shí
别相。五者究竟死分差别相。六者时

fēi shí sǐ yīng zhī cǐ zhōng zì xiāng sǐ zhě wèi shí lí
非时死。应知此中自相死者。谓识离

shēn sè xiàng miè méi chā bié zhī xiàng rú shì míng wéi shēng
身。色相灭没差别之相。如是名为生

shēn xiàng zhōng míng sè děng xiàng yóu shēng lǎo sǐ ér yǒu chā
身相中名色等相由生老死而有差

bié fù yán shì zūn yú yuán qǐ zhōngshuō sān zhǒng ài
别。复言世尊。于缘起中说三种爱。

yī qiè jiē shì shēng shēn zhī yuán hé yuán chù chù duō fēn
一切皆是生身之缘。何缘处处多分

wéi shuō yù jiè shēng shēn shì zūn gào yuē yù jiè shēng shēn
唯说欲界生身。世尊告曰。欲界生身

xiàng zuì cū gù yì xiǎn liǎo gù fēi yǒng jiě tuō tuì huán
相最粗故。易显了故。非永解脱退还

dào gù fù yán shì zūn rú xiān suǒ shuō zhū yīn yuán qǐ
道故。复言世尊。如先所说诸引缘起。

zhū shēng yuán qǐ yǒu shí èr fēn yú zhū fēn zhōng jǐ shì
诸生缘起有十二分。于诸分中。凡是

néng yīn jǐ shì suǒ yīn jǐ shì néng shēng jǐ shì suǒ
能引。凡是所引。凡是能生。凡是所

shēng shì zūn gào yuē yīng zhī yú cǐ shí èr fēn zhōng
生。世尊告曰。应知于此十二分中。

wú míng yǔ xíng jí shí yī fēn míng wéi néng yīn fù yǒu
无明与行及识一分。名为能引。复有

yī fēn shí jí míng sè liù chù chù shòu míng wéi suǒ yīn
一分识及名色六处触受。名为所引。

fù yǒu yī fēn shòu ài qǔ yǒu míng wéi néng shēng shēng jí
复有一分受爱取有。名为能生。生及

lǎo sǐ míng wéi suǒ shēng yīng zhī yī fēn míng sè liù chù
老死名为所生。应知一分名色六处

jí yǔ chù shòu yì míng suǒ shēng fù yán shì zūn rú
及与触受。亦名所生。复言世尊。如
shì zhū fēn ruò yǐn ruò shēng wéi yī shí qǐ wéi cì
是诸分。若引若生。为一时起。为次
dì qǐ shì zūn gào yuē yī shí ér qǐ cì dì xuān
第起。世尊告曰。一时而起。次第宣
shuō fù yán shì zūn rú shì zhū fēn ruò yī shí qǐ
说。复言世尊。如是诸分。若一时起。
hé yīn yuán gù xiān shuō qí yǐn hòu shuō qí shēng shì zūn
何因缘故。先说其引后说其生。世尊
gào yuē yào yóu yǒu yǐn hòu yǒu fāng shēng fēi wú yǐn
告曰。要由有引后有方生。非无引
gù
故。

fù yán shì zūn wú míng yì yuán fēi lǐ zuò yì
复言世尊。无明亦缘非理作意。

hé gù wéi shuō wú míng wéi yuán shì zūn gào yuē wú míng
何故唯说无明为缘。世尊告曰。无明
yì yǐn fēi lǐ zuò yì yǔ xíng wéi yuán yòu cóng wú míng
亦引非理作意。与行为缘。又从无明
suǒ shēng chù shòu wéi yuán shēng ài shì gù piān shuō
所生触受为缘生爱。是故偏说。

fù yán shì zūn lüè yóu jǐ xiāng yīng zhī yuán qǐ
复言世尊。略由几相应知缘起

shì zūn gào yuē lüè yóu sān xiāng yīng zhī yuán qǐ yī zhě
世尊告曰。略由三相应知缘起。一者

yóu wú dòng zuò zhī yuán qǐ xiàng èr zhě yóu xìng wú cháng
由无动作知缘起相。二者由性无常

zhī yuán qǐ xiàng sān zhě yóu yǒu kān néng zhī yuán qǐ xiàng
知缘起相。三者由有堪能知缘起相。

fēn bié yuán qǐ chū shèng fǎ mén jīng juàn xià
分别缘起初胜法门经卷下

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉诏译

fù cì shì zūn rú yú chù shuō yuán yǒu sì
复次世尊。如余处说。缘有四

zhǒng suǒ wèi yīn yuán děng wú jiàn yuán jí suǒ yuán yuán
种。所谓因缘。等无间缘。及所缘缘。

bìng zēng shàng yuán shì zūn jīn zhě yī hé yuán shuō wú míng
并增上缘。世尊。今者依何缘说无明

yuán xíng yī hé yuán shuō cì dì nǎi zhì shēng yuán lǎo sǐ
缘行。依何缘说次第乃至生缘老死。

shì zūn gào yuē wǒ yī zhū xíng zǒng xiàng xuān shuō yǒu sì
世尊告曰。我依诸行总相宣说。有四

zhǒng yuán jīn cǐ yì zhōng wǒ wéi yī yī zēng shàng yuán shuō
种缘。今此义中。我惟依一增上缘说

wú míng yuán xíng cì dì nǎi zhì shēng yuán lǎo sǐ cǐ zēng
无明缘行。次第乃至生缘老死。此增

shàng yuán fù yǒu èr zhǒng yī yuǎn èr jìn fù yán shì
上缘复有二种。一远二近。复言世

zūn cǐ zēng shàng yuán yún hé wéi yuǎn yún hé wéi jìn
尊。此增上缘云何为远。云何为近。

shì zūn gào yuē fēi lǐ zuò yì ruò wèi shēng shí wú míng
世尊告曰。非理作意若未生时。无明

suí mián néng wéi zhū xíng yuǎn zēng shàng yuán shēng yǐ biàn zuò
随眠能为诸行远增上缘。生已便作

jìn zēng shàng yuán fēi lǐ zuò yì suǒ yǐn zhū xíng yǔ liù
近增上缘非理作意所引诸行。与六

shí shēn xiāng yīng jù yǒu tóng shēng tóng miè ruò wèi shēng shí
识身相应俱有同生同灭。若未生时。

bǐ néng wéi shí yuǎn zēng shàng yuán bǐ ruò shēng yǐ biàn néng
彼能为识远增上缘。彼若生已。便能

wéi shí jìn zēng shàng yuán wèi sǐ méi shí shí wéi míng sè
为识近增上缘。未死没时。识为名色

yuǎn zēng shàng yuán jì sǐ méi yǐ shí wéi míng sè jìn zēng
远增上缘。既死没已。识为名色近增

shàng yuán rú yǐ qí shí wàng bǐ míng sè rú shì yǐ qí
上缘。如以其识望彼名色。如是以其

suǒ yǐn míng sè wàng bǐ suǒ shēng míng sè yì ěr rú yǐ
所引名色。望彼所生名色亦尔。如以

míng sè wàng bǐ míng sè rú shì liù chù wàng bǐ liù chù
名色望彼名色。如是六处望彼六处。

chù wàng yú chù shòu wàng yú shòu yì fù rú shì rú yǐ
触望于触。受望于受亦复如是。如以

wú míng wàng bǐ zhū xíng wú míng wàng ài ài wàng yú qǔ
无明望彼诸行。无明望爱。爱望于取。

qǔ wàng yú yǒu yì fù rú shì rú yǐ qí shí wàng bǐ
取望于有。亦复如是。如以其识望彼

míng sè yǐ míng sè děng wàng míng sè děng rú shì yǐ yǒu
名色。以名色等望名色等。如是有

wàng shēng yì ěr ruò zài tāi zàng yīng hái tóng zǐ shào nián
望生亦尔。若在胎藏。婴孩童子少年

shí shēngnéng wéi lǎo sǐ yuǎn zēng shàng yuán zhū gēn chéng shu
时。生能为老死远增上缘。诸根成熟
mìng jiāng jìn shí yīng zhī néng zuò jìn zēng shàng yuán fù yán
命将尽时。应知能作近增上缘。复言
shì zūn rú bǐ yǒu yīn yǒu yuán yǒu yóu fǎ mén jīng shuō
世尊。如彼有因有缘有由。法门经说
ài shì yè yīn yǒu hé mì yì shì zūn gào yuē yǒu
爱是业因。有何密意。世尊告曰。有
suǒ shè yè yòng ài wéi yīn shì wéi cǐ zhōng suǒ shuō mì
所摄业用爱为因。是为此中所说密
yì
意。

fù yán shì zūn cǐ yīn yuán yóu sān zhǒng bié yì
复言世尊。此因缘由三种别义。

yún hé yīng zhī shì zūn gào yuē zhū néng yīn fā hòu shēng
云何应知。世尊告曰。诸能引发后生
zhǒng zǐ shì qí yīn yì ruò xìng cǐ shēng zuò yī zuò chí
种子。是其因义。若兴此生作依作持
lìng dé shēng qǐ shì qí yuán yì jì mìng zhōng yǐ dǎo
令得生起。是其缘义。既命终已。导
yīn jìn shēng lìng dé shēng qǐ shì qí yóu yì rú shì yīng
引近生令得生起。是其由义。如是应
zhī sān yì chā bié
知三义差别。

fù yán shì zūn yán yuán qǐ zhě shì hé jù yì
复言世尊。言缘起者。是何句义。

shì zūn gào yuē rú shì zhū fēn gè yóu zì yuán hé hé
世尊告曰。如是诸分。各由自缘和合
wú què xiāng xù ér qǐ rú shì míng wéi yuán qǐ jù
无阙。相续而起。如是名为缘起句
yì
义。

fù yán shì zūn wéi yǒu cǐ shēng xiāng xù yuán qǐ
复言世尊。惟有此生相续缘起。

wéi gèng bié yǒu suǒ yú yuán qǐ shì zūn gào yuē wǒ shuō
为更别有所余缘起。世尊告曰。我说
yuán qǐ lüè yǒu bā mén yī zhě shuō yǒu shòu yòng shì sù
缘起。略有八门。一者说有受用世俗
jìng jiè yuán qǐ wèi yuán yǎn sè shēng yú yǎn shí sān shì
境界缘起。谓缘眼色生于眼识。三事
hé hé biàn yǒu qí chù chù wéi yuán shòu rú shì guǎng
和合便有其触。触为缘受。如是广
shuō èr zhě shuō yǒu rèn chí yuán qǐ wèi yuán sì shí zhū
说。二者说有任持缘起。谓缘四食诸
gēn dà zhǒng ān zhù zēng zhǎng sān zhě shuō yǒu shí yīn yuán
根大种安住增长。三者说有食因缘
qǐ wèi qiú zhū gǔ tián zhǒng shuǐ yuán fā shēng yá děng sì
起谓求诸谷田种水缘发生牙等。四
zhě shuō yǒu yī qiè shēng shēn xiāng xù yuán qǐ wèi yóu néng
者说有一切生身相续缘起。谓由能
yīn néng shēng zhū fēn bié shēng yī qiè suǒ yīn suǒ shēng wǔ
引能生。诸分别生一切所引所生。五

zhě shuō yǒu yī qiè shēng shēn yī chí yuán qǐ wèi zhū shì
者说有一切生身依持缘起。谓诸世
jiè yóu zhū yīn yuán shī shè chéng huài liù zhě shuō yǒu yī
界由诸因缘施設成坏。六者说有一
qiè shēng shēn chā bié yuán qǐ wèi yóu bú shàn shàn yǒu lòu
切生身差别缘起。谓由不善善有漏
yè shī shè sān è rén tiān qù bié qī zhě shuō yǒu qīng
业。施設三恶人天趣别。七者说有清
jìng yuán qǐ wèi yī tā yīn jí yī zì nèi rú lǐ zuò
净缘起。谓依他音。及依自内如理作
yì fā shēng zhèng jiàn néng miè wú míng wú míng miè gù zhū
意。发生正见能灭无明。无明灭故诸
xíng suí miè guǎng shuō nǎi zhì yóu shēng miè gù lǎo sǐ suí
行随灭。广说乃至。由生灭故老死随
miè
灭。

fù yán shì zūn rú wú míng děng cì dì wéi yuán
复言世尊。如无明等次第为缘。
néng shēng xíng děng wéi jí rú shì cì dì miè yē fó yán
能生行等。为即如是次第灭耶。佛言
bù ěr fù yán shì zūn hé yuán cì dì ér shuō bǐ miè
不尔。复言世尊。何缘次第而说彼灭。
shì zūn gào yuē wéi yù xiǎn shì yóu xiān zhū fēn bù shēng
世尊告曰。为欲显示由先诸分不生
gōng néng lìng hòu zhū fēn dé bù shēng fǎ gù cì dì
功能。令后诸分得不生法。故次第

shuō rán fēi bù wéi shēngxiàng miè fǎ yǒu cì dì zhuǎn bā
说。然非不为生相灭法有次第转。八
zhě shuō yǒu zì zài yuán qǐ wèi shàn xiū zhì jìng lǜ wéi
者说有自在缘起。谓善修治静虑为
yuán zhū xiū dìng zhě suí suǒ yuàn lè rú shì jiē chéngzhōng
缘。诸修定者随所愿乐。如是皆成终
wú bié yì rú shì míng wéi wǒ suǒ lüè shuō bā mén yuán
无别异。如是名为我所略说八门缘
qǐ
起。

fù yán shì zūn rú fó suǒ shuō yīn yè gù
复言世尊。如佛所说。因业故
shēng yīn ài gù zhuǎn yī hé mì yì zuò rú shì shuō
生。因爱故转。依何密意作如是说。
shì zūn gào yuē wú míng wéi yuán xiān yú zhū yǒu zào
世尊告曰。无明为缘。先于诸有。造
zuò zēng zhǎngzhǒngzhǒng fú xíng huò fēi fú xíng huò bú dòng
作增长种种福行。或非福行。或不动
xíng yīn fā shè shòuzhǒngzhǒngshēngshēnzhǒng zī chā bié yú
行。引发摄受种种生身种子差别。于
cǐ yǒu zhōng ruò ài wèi duàn yóu cǐ ài gù néng lìng xíng
此有中若爱未断。由此爱故能令行
děng zhuǎnchéng qí yǒu yǒu qǐ hòu yǒu zì tǐ gōng néng rú
等转成其有。有起后有自体功能。如
shì gōng néng bù lí yú ài yī cǐ mì yì gù shuō shì
是功能不离于爱。依此密意故说是

yán yīn yè gù shēng yīn ài gù zhuǎn
言。因业故生。因爱故转。

fù yán shì zūn ruò shì zūn shuō ài shì zhuǎn yīn
复言世尊。若世尊说爱是转因。

hé yuán dàn shuō qǔ wéi yǒu yuán fēi ài yuán yǒu shì zūn
何缘但说取为有缘。非爱缘有。世尊

gào yuē ruò lí yú qǔ yǒu ài bù néng wéi yuán zhuǎn biàn
告曰。若离于取。有爱不能为缘转变

fēi fú xíng děng lìng chéng yǒu zhī shēng zhū è qù yòu ruò
非福行等。令成有支生诸恶趣。又若

lí qǔ zhū wú yǒu ài bù néng wéi yuán zhuǎn biàn fú xíng
离取。诸无有爱。不能为缘转变福行

bú dòng xíng děng lìng chéng yǒu zhī yú bú dìng dì jí yú
不动行等。令成有支于不定地及于

dìng dì shēng zhū shàn qù shì gù fēi wéi ài wéi yǒu yuán
定地生诸善趣。是故非唯爱为有缘。

rán bǐ yǒu zhī dìng yuán yú qǔ
然彼有支定缘于取。

fù yán shì zūn rú dà yīn yuán fǎ mén jīng shuō
复言世尊。如大因缘法门经说。

rǔ ā nán tuó ruò yú bǐ bǐ yǒu qíng lèi zhōng wú yǒu
汝阿难陀。若于彼彼有情类中。无有

shēng zhě yīng wú rú shì rú shì lèi shēng ruò yī qiè shēng
生者应无如是如是类生。若一切生

dōu wú yǒu zhě yīng bù shī shè shēng yuán lǎo sǐ yī hé
都无有者。应不施設生缘老死。依何

mì yì zuò rú shì shuō shì zūn gào yuē yī suǒ yīn shēng
密意作如是说。世尊告曰。依所引生

jí suǒ shēngshēng èr zhǒng mì yì zuò rú shì shuō yòu
及所生生。二种密意。作如是说。又

yī lǎo sǐ yuǎn zēng shàng yuán jí yī lǎo sǐ jìn zēng shàng
依老死远增上缘。及依老死近增上

yuán èr zhǒng mì yì zuò rú shì shuō
缘。二种密意。作如是说。

fù yán shì zūn xiān wéi lüè shuō yuán qǐ jù yì
复言世尊。先为略说缘起句义。

qí yuán qǐ yì yóu wèi wéi shuō yún hé yīng zhī shì zūn
其缘起义犹未为说。云何应知。世尊

gào yuē zhū yuán qǐ yì lüè yǒu shí yī rú shì yīng
告曰。诸缘起义。略有十一。如是应

zhī wèi wú zuò zhě yì shì yuán qǐ yì yǒu yīn shēng yì
知。谓无作者义是缘起义。有因生义

shì yuán qǐ yì lí yǒu qíng yì shì yuán qǐ yì yī tā
是缘起义。离有情义是缘起义。依他

qǐ yì shì yuán qǐ yì wú dòng zuò yì shì yuán qǐ yì
起义是缘起义。无动作义是缘起义。

xìng wú cháng yì shì yuán qǐ yì chà nà miè yì shì yuán
性无常义是缘起义。刹那灭义是缘

qǐ yì yīn guǒ xiāng xù wú jiàn jué yì shì yuán qǐ yì
起义。因果相续无间绝义是缘起义。

zhǒngzhǒng yīn guǒ pǐn lèi bié yì shì yuán qǐ yì yīn guǒ
种种因果品类别义是缘起义。因果

gèng hù xiāng fú shùn yì shì yuán qǐ yì yīn guǒ jué dìng
更互相符顺义是缘起义。因果决定
wú zá luàn yì shì yuán qǐ yì rú shì yīng zhī yuán qǐ lüè
无杂乱义是缘起义。如是应知缘起略
yì
义。

fù yán shì zūn rú yú jīng shuō yuán qǐ shèn shēn
复言世尊。如余经说。缘起甚深。

yún hé yīng zhī rú shì yuán qǐ shèn shēn zhī xiàng shì zūn
云何应知如是缘起甚深之相。世尊

gào yuē jí yī shí yī yuán qǐ lüè yì yīng zhī yuán qǐ
告曰。即依十一缘起略义。应知缘起

wǔ shèn shēn xiàng hé děng wéi wǔ yī yīn shèn shēn èr
五甚深相。何等为五。一因甚深。二

xiàng shèn shēn sān shēng shèn shēn sì chā bié shèn shēn wǔ
相甚深。三生甚深。四差别甚深。五

liú zhuǎn shèn shēn yīng zhī yuán qǐ shèn shēn zhī xiàng fù yǒu
流转甚深。应知缘起甚深之相。复有

wǔ zhǒng hé děng wéi wǔ wèi xiāng shèn shēn yīn fā yīn
五种。何等为五。谓相甚深。引发因

guǒ zhū fēn shèn shēn shēng qǐ yīn guǒ zhū fēn shèn shēn chā
果诸分甚深。生起因果诸分甚深。差

bié shèn shēn duì zhì shèn shēn yīng zhī yuán qǐ fù yǒu wǔ
别甚深。对治甚深。应知缘起复有五

zhǒng shèn shēn zhī xiàng hé děng wéi wǔ wèi shè shèn shēn
种甚深之相。何等为五。谓摄甚深。

shùn cì shèn shēn nì cì shèn shēn zhí qǔ shèn shēn suǒ
顺次甚深。逆次甚深。执取甚深。所

xíng shèn shēn shì míng wú míng děng qǐ shū shèng
行甚深。是名无明等起殊胜。

fù yán shì zūn yún hé wú míng zhuǎn yì shū shèng
复言世尊。云何无明转异殊胜。

shì zūn gào yuē lüè yǒu sì zhǒng zhuǎn yì wú míng hé děng
世尊告曰。略有四种转异无明。何等

wéi sì yī zhě suí mián zhuǎn yì wú míng èr zhě chán fù
为四。一者随眠转异无明。二者缠缚

zhuǎn yì wú míng sān zhě xiāng yīng zhuǎn yì wú míng sì zhě
转异无明。三者相应转异无明。四者

bù gòng zhuǎn yì wú míng fù yán shì zūn shuí yǒu hé děng
不共转异无明。复言世尊。谁有何等

zhuǎn yì wú míng ér shuō wú míng wéi yuán shēng xíng shì zūn
转异无明。而说无明为缘生行。世尊

gào yuē wài fǎ yì shēng fēi lǐ zuò yì suǒ yīn sì zhǒng
告曰。外法异生非理作意所引四种

zhuǎn yì wú míng yóu cǐ wéi yuán shēng fú fēi fú jí bù
转异无明。由此为缘。生福非福及不

dòng xíng rú shì suǒ shuō wài fǎ yì shēng suǒ yǒu fú xíng
动行。如是所说外法异生所有福行

jí bù dòng xíng xiāng yīng shàn xīn yī qiè jiē shì fēi lǐ
及不动行相应善心。一切皆是非理

zuò yì suǒ yīn děng liú nèi fǎ yì shēng ruò fàng yì zhě
作意所引等流。内法异生若放逸者。

bǐ chú yī zhǒng bú gòng wú míng suǒ yú wú míng yīn fā
彼除一种不共无明。所余无明引发

fàng yì wéi yuán shēng xíng nèi fǎ yì shēng ruò bú fàng yì
放逸。为缘生行内法异生。若不放逸

qín xiū xué zhě jí shèng yǒu xué sān zhǒng wú míng yīn fā
勤修学者。及圣有学三种无明。引发

wàng niàn wéi fēi fú yuán rán cǐ fēi fú bù néng wéi yuán
妄念为非福缘。然此非福。不能为缘

zhāo sān è qù gù cǐ fēi fú wǒ bù shuō wéi wú míng
招三恶趣。故此非福。我不说为无明

yuán xíng rú shì suǒ shuō bú gòng wú míng nèi fǎ yì shēng
缘行。如是所说不共无明。内法异生

suī bú fàng yì ér xiū xué zhě yì wèi néng duàn zhū shèng
虽不放逸。而修学者亦未能断。诸圣

yǒu xué yīng zhī yǒng duàn yòu bú fàng yì nèi fǎ yì shēng
有学应知永断。又不放逸内法异生。

ruò zào fú xíng jí bú dòng xíng bǐ shì zhèng fǎ rú lǐ
若造福行及不动行。彼是正法如理

zuò yì xiāng yīng shàn xīn zhī suǒ yīn fā jiě tuō wéi yī
作意。相应善心之所引发。解脱为依

huí xiàng jiě tuō ér yīn fā gù suī yú shàn qù gǎn shū
回向解脱。而引发故。虽于善趣感殊

shèng shēng ér fēi wú míng qǐ zēng shàng yuán rán néng zuò bǐ
胜生。而非无明起增上缘。然能作彼

sì zhǒng wú míng duàn zēng shàng yuán zhū shèng yǒu xué bú gòng
四种无明。断增上缘诸圣有学。不共

wú míng yǐ yǒng duàn gù bú zào xīn yè suǒ yǒu gù yè
无明已永断故。不造新业。所有故业

yóu suí mián lì wèi yǒng duàn miè zàn chù hái tǔ rú shì
由随眠力未永断灭。暂触还吐。如是

suǒ yǒu wú míng yuán xíng shēng shēng jiàn miè bú fù zēng zhǎng
所有无明缘行。生生渐灭不复增长。

yóu cǐ dào lǐ yīng zhī nèi fǎ zhū yǒu xué zhě bù yuán
由此道理。应知内法诸有学者。不缘

wú míng gèng zào zhū xíng shì gù wéi yī wài fǎ yì shēng
无明更造诸行。是故惟依外法异生。

wǒ shuō shùn cì zá rǎn yuán qǐ zuì jí yuán mǎn fēi zhù
我说顺次杂染缘起。最极圆满。非住

nèi fǎ shì míng wú míng zhuǎn yì shū shèng
内法。是名无明转异殊胜。

fù yán shì zūn yún hé wú míng xié xíng shū shèng
复言世尊。云何无明邪行殊胜。

shì zūn gào yuē bǐ sì wú míng yú zhū dì zhōng jiē
世尊告曰。彼四无明。于诸谛中。皆

néng fā qǐ zēng yì sǔn jiǎn èr zhǒng xié xíng fù yán shì
能发起增益损减二种邪行。复言世

zūn rú hé míng wéi zēng yì sǔn jiǎn èr zhǒng xié xíng shì
尊。如何名为增益损减二种邪行。世

zūn gào yuē yóu sì diān dǎo wèi yú fēi fǎ jiàn wéi shì
尊告曰。由四颠倒。谓于非法见为是

fǎ huò yú shì fǎ jiàn wéi fēi fǎ huò yú shēng tiān jiě
法。或于是法见为非法。或于生天解

tuō dào zhōng fēi fāng biàn zhě jiàn shì fāng biàn shì fāng biàn
脱道中。非方便者见是方便。是方便

zhě jiàn fēi fāng biàn rú shì míng wéi zēng yì xié xíng zhū
者见非方便。如是名为增益邪行。诸

yǒu fěi bàng yī qiè xié jiàn rú shì míng wéi sǔn jiǎn xié
有诽谤一切邪见。如是名为损减邪

xíng shì míng wú míng xié xíng shū shèng
行。是名无明邪行殊胜。

fù yán shì zūn yún hé wú míng xiàng zhuàng shū
复言世尊。云何无明相状殊

shèng shì zūn gào yuē yīng zhī wú míng yǒu èr zhǒng xiàng
胜。世尊告曰。应知无明有二种相。

yī zhě wēi xì zì xiàng shū shèng èr zhě biàn yú kě ài
一者微细自相殊胜。二者遍于可爱

fēi ài jù fēi jìng jiè gòng xiàng shū shèng suǒ yǐ zhě hé
非爱俱非境界共相殊胜。所以者何。

chán fù wú míng shàng wéi wēi xì nán zhī nán liǎo kuàng bǐ
缠缚无明。尚为微细难知难了。况彼

suǒ yǒu suí mián wú míng xiāng yīng wú míng shàng wéi wēi xì
所有随眠无明。相应无明。尚为微细

nán zhī nán liǎo kuàng bǐ suǒ yǒu bú gòng wú míng biàn yú
难知难了。况彼所有不共无明。遍于

yī qiè kě ài fēi ài jù fēi jìng jiè fù zhēn shí xiàng
一切可爱非爱。俱非境界。覆真实相

xiǎn xū wàng xiàng gòng xiāng ér zhuǎn fēi yú fán nǎo yǒu rú
显虚妄相。共相而转非余烦恼有如

shì xiàng shì gù shū shèng yú shēn jiàn děng gòng xiāng fán
是相。是故殊胜。余身见等共相烦

nǎo yì yòng wú míng wéi yī ér zhuǎn shì míng wú míng xiāng
恼。亦用无明为依而转。是名无明相

zhuàng shū shèng
状殊胜。

fù yán shì zūn yún hé wú míng zuò yè shū shèng
复言世尊。云何无明作业殊胜。

shì zūn gào yuē yīng zhī wú míng lüè yǒu èr zhǒng suǒ zuò
世尊告曰。应知无明略有二种所作

shì yè yī zhě wú míng pǔ néng zào zuò yī qiè liú zhuǎn
事业。一者无明普能造作一切流转

suǒ yī shì yè èr zhě wú míng pǔ néng zào zuò yī qiè jì
所依事业。二者无明普能造作一切寂

zhǐ néng zhàng shì yè fù yán shì zūn hé děng míng wéi yī
止能障事业。复言世尊。何等名为一

qiè liú zhuǎn shì zūn gào yuē ruò shì chù zhuǎn ruò shì
切流转。世尊告曰。若是处转。若是

shì zhuǎn ruò rú shì zhuǎn wǒ zǒng shuō wéi yī qiè liú
事转。若如是转。我总说为一切流

zhuǎn fù yán shì zūn shì hé chù zhuǎn shì zūn gào yuē
转。复言世尊。是何处转。世尊告曰。

yú sān shì chù yóu wǒ fēn bié fù yán shì zūn shì hé
于三世处由我分别。复言世尊。是何

shì zhuǎn shì zūn gào yuē nèi wài liù chù yóu wǒ qǔ
事转。世尊告曰。内外六处由我取

zhí fù yán shì zūn yún hé ér zhuǎn shì zūn gào yuē
执。复言世尊。云何而转。世尊告曰。

zhū yè yì shú xiāng xù liú zhuǎn yóu wǒ fēn bié yóu xié
诸业异熟相续流转。由我分别由邪

fēn bié fù yán shì zūn yún hé míng wéi yī qiè jì zhǐ
分别。复言世尊。云何名为一切寂止。

shì zūn gào yuē yī qiè jì zhǐ lüè yǒu sì zhǒng yī zhě
世尊告曰。一切寂止略有四种。一者

jì zhǐ suǒ yī èr zhě jì zhǐ suǒ yuán sān zhě jì zhǐ
寂止所依。二者寂止所缘。三者寂止

zuò yì sì zhě jì zhǐ guǒ chéng shì míng wú míng zuò yè
作意。四者寂止果成。是名无明作业

shū shèng
殊胜。

fù yán shì zūn yún hé wú míng zhàng ài shū shèng
复言世尊。云何无明障碍殊胜。

shì zūn gào yuē yīng zhī wú míng zhàng ài shèng fǎ zhàng ài
世尊告曰。应知无明障碍胜法。障碍

guǎng fǎ fù yán shì zūn rú hé wú míng zhàng ài shèng
广法。复言世尊。如何无明障碍胜

fǎ shì zūn gào yuē yán shèng fǎ zhě néng shè wǔ gēn
法。世尊告曰。言胜法者。能摄五根

lìng qí hé hé suǒ wèi huì gēn zhàng ài cǐ zhě jí shì
令其和合。所谓慧根障碍。此者即是

wú míng shì gù shuō míng zhàng ài shèng fǎ fù yán shì
无明。是故说名障碍胜法。复言世

zūn rú hé wú míng zhàng ài guǎng fǎ shì zūn gào yuē
尊。如何无明障碍广法。世尊告曰。

yán guǎng fǎ zhě wén suǒ chéng zhì sī suǒ chéng zhì xiū
言广法者。闻所成智。思所成智。修

suǒ chéng zhì zhàng ài cǐ zhě jí shì wú míng shì gù shuō
所成智。障碍此者即是无明。是故说

míng zhàng ài guǎng fǎ fù yán shì zūn rú shuō wú zhì míng
名障碍广法。复言世尊。如说无智名

wéi wú míng cǐ wéi zhì wú míng wú míng yē shì zūn gào
为无明。此唯智无名无明耶。世尊告

yuē fēi wéi zhì wú míng wéi wú míng fù yán shì zūn
曰。非唯智无名为无明。复言世尊。

ruò wéi zhì wú míng wéi wú míng sī yǒu hé guò shì zūn
若唯智无名为无明。斯有何过。世尊

gào yuē ruò ěr wú míng yīng bù kě lì jué dìng tǐ xiàng
告曰。若尔无明应不可立决定体相。

suǒ yǐ zhě hé wén suǒ chéng zhì tǐ shàng wú yǒu sī suǒ
所以者何。闻所成智体上。无有思所

chéng zhì sī suǒ chéng zhì tǐ shàng wú yǒu xiū suǒ chéng
成智。思所成智体上。无有修所成

zhì yī qiè shì jiān xiū suǒ chéng zhì tǐ shàng wú yǒu yī
智。一切世间修所成智体上。无有一

qiè chū shì xiū suǒ chéng zhì chū shì yǒu xué zhì shàng wú
切出世修所成智。出世有学智上。无

yǒu zhū wú xué zhì wú xué shēng wén zhì shàng wú yǒu rú
有诸无学智。无学声闻智上。无有如

lái děng zhì ruò rú shì zhě yīng jí shì zhì jí shì wú
来等智。若如是者。应即是智即是无

zhì rú shì wú míng yīng bù kě lì jué dìng tǐ xiàng yòu
智。如是无明应不可立决定体相。又

wǒ yú bǐ sān shàn gēn zhōng shuō yǒu wú chī yīng dàn chī
我于彼三善根中。说有无痴。应但痴

wú shuō míng wú chī rán fēi chī wú shuō míng wú chī gù
无说名无痴。然非痴无说名无痴。故

fēi míng wú shuō míng wú míng ér bié yǒu yī xīn suǒ yǒu
非明无说名无明。而别有一心所有

fǎ bù zhī zhēn shí shuō míng wú míng rú bié yǒu yī xīn
法。不知真实说名无明。如别有一心

suǒ yǒu fǎ liǎo zhī zhēn shí shuō míng wéi zhì yòu wéi míng
所有法。了知真实说名为智。又唯明

wú míng wú míng zhě yīng wú rú shì yī qiè wú míng shí yī
无名无明者。应无如是一切无明十一

shū shèng shì gù yīng zhī fēi wéi míng wú shuō míng wú
殊胜。是故应知。非唯明无说名无

míng shì míng wú míng zhàng ài shū shèng
明。是名无明障碍殊胜。

fù yán shì zūn yún hé wú míng suí fù shū shèng
复言世尊。云何无明随缚殊胜。

shì zūn gào yuē nǎi zhì yǒu dǐng sān jiè yǒu qíng yú zhū
世尊告曰。乃至有顶三界有情。于诸

dì zhōng suǒ yǒu wú zhì suí mián suí fù wèi quē wèi jiǎn
谛中所有无智睡眠随缚未缺未减。

yóu bǐ yǒu qíng shuō míng jù fù yòu cǐ wú zhì shàn qù
由彼有情说名具缚。又此无智。善趣

è qù yīn guǒ chā bié wú sè yǒu qíng yǒu qí xià pǐn
恶趣因果差别。无色有情有其下品。

sè jiè yǒu qíng yǒu qí zhōng pǐn yù jiè yǒu qíng yǒu qí
色界有情有其中品。欲界有情有其

shàng pǐn rú shì chéng jiù sān pǐn wú míng zhū yǒu qíng lèi
上品。如是成就三品无明。诸有情类

dāng lái kě shēng yī yī fǎ ěr sān pǐn suí fù cǐ shuō
当来可生。一一法尔三品随缚。此说

yì shēng ruò zhū shèng zhě jiàn cì yǒng duàn ruò jù shàng zhōng
异生。若诸圣者渐次永断。若具上中

dìng yǒu zhōng xià huò yǒu zhōng xià ér wú shàng zhōng yòu ā
定有中下。或有中下而无上中。又阿

luó hàn suī jìn zhū lòu tuō fán nǎo zhàng yīng zhī shàng yǒu
罗汉。虽尽诸漏脱烦恼障。应知尚有

suǒ zhī zhàng shè wú míng suí fù rú shì wú míng yīng
所知障。摄无明随缚。如是无明。应

zhī jí yuǎn suí zhú yǒu qíng wéi chú zhū fó yú jiē suí
知极远随逐有情。唯除诸佛余皆随

fù shì míng wú míng suí fù shū shèng fù yán shì zūn
缚。是名无明随缚殊胜。复言世尊。

yún hé wú míng duì zhì shū shèng shì zūn gào yuē yǒu èr
云何无明对治殊胜。世尊告曰。有二

miào zhì duì zhì wú míng hé děng wéi èr yī yī tā yīn
妙智对治无明。何等为二。一依他音。

huò bù yī zhǐ shǎo fēn yǒu liàng fǎ jiè miào zhì èr yī
或不依止少分有量法界妙智。二依

tā yīn quán fēn wú liàng fǎ jiè miào zhì
他音全分无量法界妙智。

fù yán shì zūn shǎo fēn yǒu liàng fǎ jiè miào zhì
复言世尊。少分有量法界妙智。

wèi hé suǒ yuán yǒu hé xíng xiàng zuò hé shì yè shì
为何所缘。有何行相。作何事业。世

zūn gào yuē shǎo fēn yǒu liàng fǎ jiè miào zhì yuán sì shèng
尊告曰。少分有量法界妙智。缘四圣

dì shí liù xíng xiàng zuò wú míng děng fán nǎo yè shēng yī
谛十六行相。作无明等烦恼业。生一

qiè zá rǎn lí xì shì yè
切杂染离系事业。

fù yán shì zūn yún hé yīng zhī shēng kǔ zhī xiàng
复言世尊。云何应知生苦之相。

shì zūn gào yuē shì nèi yuán kǔ suǒ yī xìng gù shì wài
世尊告曰。是内缘苦所依性故。是外

yuán kǔ suǒ yī xìng gù shì jù yuán kǔ suǒ yī xìng gù
缘苦所依性故。是俱缘苦所依性故。

fù yán shì zūn nèi yuán kǔ zhě qí xiàng yún hé shì zūn
复言世尊。内缘苦者其相云何。世尊

gào yuē suǒ wèi bìng kǔ lǎo kǔ sǐ kǔ fù yán shì zūn
告曰。所谓病苦老苦死苦。复言世尊。

wài yuán kǔ zhě qí xiàng yún hé shì zūn gào yuē fēi ài
外缘苦者其相云何。世尊告曰。非爱

hé hé suǒ ài bié lí qiú bù dé kǔ fù yán shì
和合。所爱别离。求不得苦。复言世
zūn jù yuán kǔ zhě qí xiàng yún hé shì zūn gào yuē
尊。俱缘苦者其相云何。世尊告曰。
suǒ wèi lüè shuō wǔ qǔ yùn kǔ
所谓略说五取蕴苦。

fù yán shì zūn yún hé míng ài shì zūn gào yuē
复言世尊。云何名爱。世尊告曰。
wèi yú xiàn zài zì tǐ tān zhe fù yán shì zūn hòu yǒu
谓于现在自体贪着。复言世尊。后有
ài zhě qí xiàng yún hé shì zūn gào yuē wèi yú wèi lái
爱者其相云何。世尊告曰。谓于未来
zì tǐ xī qiú fù yán shì zūn yún hé xǐ tān jù xíng
自体希求。复言世尊。云何喜贪俱行
ài yē shì zūn gào yuē wèi yú yǐ dé shè shòu zī cái
爱耶。世尊告曰。谓于已得摄受资财
xiàn qián jìng jiè shēn shēng wèi zhe fù yán shì zūn yún
现前境界。深生味着。复言世尊。云
hé míng wéi bǐ bǐ xǐ ài shì zūn gào yuē wèi yú wèi
何名为彼彼喜爱。世尊告曰。谓于未
dé shè shòu zī cái fēi xiàn jìng jiè zhǒng zhǒng zhuī qiú
得摄受资财非现境界。种种追求。

fù yán shì zūn yún hé cǐ ài yǒng duàn wú yú
复言世尊。云何此爱永断无余。
shì zūn gào yuē jiàn xiū suǒ duàn fán nǎo duàn gù xià fēn
世尊告曰。见修所断烦恼断故。下分

shàng fēn zhū jié duàn gù bì jìng duàn gù wèi lái kǔ guǒ
上分诸结断故。毕竟断故。未来苦果

zhū ài duàn gù xiàn zài kǔ guǒ zhū ài duàn gù shì míng
诸爱断故。现在苦果诸爱断故。是名

cǐ ài wú yú yǒng duàn fù yán shì zūn yún hé qì shě
此爱无余永断。复言世尊。云何弃舍。

shì zūn gào yuē zhū jiàn suǒ duàn fán nǎo duàn gù fù yán
世尊告曰。诸见所断烦恼断故。复言

shì zūn yún hé biàn tǔ shì zūn gào yuē zhū xiū suǒ
世尊。云何变吐。世尊告曰。诸修所

duàn fán nǎo duàn gù fù yán shì zūn yún hé yǒng jìn
断烦恼断故。复言世尊。云何永尽。

shì zūn gào yuē zhū xià fēn jié yǐ yǒng duàn gù fù yán
世尊告曰。诸下分结已永断故。复言

shì zūn yún hé yuǎn lí shì zūn gào yuē zhū shàng fēn
世尊。云何远离。世尊告曰。诸上分

jié yǐ yǒng duàn gù fù yán shì zūn yún hé yǒng miè
结已永断故。复言世尊。云何永灭。

shì zūn gào yuē bì jìng duàn gù fù yán shì zūn yún
世尊告曰。毕竟断故。复言世尊。云

hé jì jìng shì zūn gào yuē wèi lái kǔ guǒ ài yǒng duàn
何寂静。世尊告曰。未来苦果爱永断

gù fù yán shì zūn yún hé yǐn mò shì zūn gào yuē
故。复言世尊。云何隐没。世尊告曰。

xiàn zài kǔ guǒ ài yǒng duàn gù
现在苦果爱永断故。

fù yán shì zūn yún hé zhèng jiàn shì zūn gào
复言世尊。云何正见。世尊告

yuē suǒ wèi xiàn guān qián fāng biàn huì zhèng xiàn guān huì
曰。所谓现观前方便慧。正现观慧。

jí yǔ xiàn guān hòu suǒ dé huì chāo yuè suǒ zhī fāng biàn
及与现观后所得慧。超越所知方便

shèng jiāo zhū xié jiě xíng fù yán shì zūn yún hé zhèng
圣教诸邪解行。复言世尊。云何正

sī shì zūn gào yuē wèi yú sān bǎo yǐ dé zhèng jìng
思。世尊告曰。谓于三宝已得证净。

wéi suǒ yī zhǐ yú bǐ gōng dé suí niàn sī wéi chāo yuè
为所依止。于彼功德随念思惟。超越

guī yī wài dào shī děng fù yán shì zūn yún hé zhèng
归依外道师等。复言世尊。云何正

yǔ shì zūn gào yuē wèi shèng suǒ ài wú lòu jiè shè
语。世尊告曰。谓圣所爱无漏戒摄。

wú lòu zuò yì tóng shí ér zhuǎn yú sì yǔ yè néng zhèng
无漏作意同时而转。于四语业能正

yuǎn lí chāo yuè yī qiè zhū xiǎn è qù fù yán shì zūn
远离。超越一切诸险恶趣。复言世尊。

yún hé zhèng yè shì zūn gào yuē wèi shèng suǒ ài wú lòu
云何正业。世尊告曰。谓圣所爱无漏

jiè shè wú lòu zuò yì tóng shí ér zhuǎn yú sān shēn yè
戒摄。无漏作意同时而转。于三身业

néng zhèng yuǎn lí chāo yuè yī qiè zhū xiǎn è qù fù yán
能正远离。超越一切诸险恶趣。复言

shì zūn yún hé zhèngmìng shì zūn gào yuē wèi shèng suǒ
世尊。云何正命。世尊告曰。谓圣所

ài wú lòu jiè shè wú lòu zuò yì tóng shí ér zhuǎn yú
爱无漏戒摄。无漏作意同时而转。于

xié mìng qù shēn yǔ èr yè néng zhèng yuǎn lí chāo yuè yī
邪命趣身语二业能正远离。超越一

qiè zhū xiǎn è qù fù yán shì zūn yún hé zhèng qín
切诸险恶趣。复言世尊。云何正勤。

shì zūn gào yuē yú shàng jiě tuō yù lè wéi yī fā qín
世尊告曰。于上解脱欲乐为依。发勤

jīng jìn yuǎn lí zhàng ài yuán mǎn duì zhì fù yán shì
精进远离障碍。圆满对治。复言世

zūn yún hé zhèngniàn shì zūn gào yuē qín xiū zhǐ guān
尊。云何正念。世尊告曰。勤修止观。

zhū yú qié shī yī zhǐ sān xiàng shí shí yú bǐ sān zhǒng
诸瑜伽师依止三相。时时于彼三种

xiàngzhōng jí bú fàng yì jù xíng jìng jiè xīn xiànmíng jì
相中及不放逸。俱行境界心现明记。

chāo yuè yuǎn lí xiū dào jiā xíng fù yán shì zūn yún hé
超越远离修道加行。复言世尊。云何

zhèng dìng shì zūn gào yuē wèi yóu rú shì qī zhǒng dìng
正定。世尊告曰。谓由如是七种定

jù zī zhù yíng shì xīn yī jìng xìng nǎi zhì néng zuò rú
具。资助莹饰心一境性。乃至能作如

shì qī zhī shèng jìn yī zhǐ jí yǔ yīn fā shū shèng gōng
是七支胜进依止。及与引发殊胜功

dé zuò suǒ yī zhǐ fù yán shì zūn suǒ yǒu yī qiè
德。作所依止。复言世尊。所有一切

sì niàn zhù děng pú tí fēn fǎ jiē shèng dào shè hé yuán
四念住等菩提分法。皆圣道摄。何缘

wéi shuō bā shèng dào zhī yǐ wéi dào dì shì zūn gào yuē
唯说八圣道支以为道谛。世尊告曰。

rú shì suǒ yán bā shèng dào zhī pǔ shè yī qiè pú tí
如是所言八圣道支。普摄一切菩提

fēn fǎ fù yán shì zūn yú kǔ dì zhōng yǒu sì xíng
分法。复言世尊。于苦谛中有四行

xiàng yún hé chū míng wú cháng xíng xiàng wèi yú kǔ dì shēng
相。云何初名无常行相。谓于苦谛生

miè fǎ xìng zhèng guān xíng xiàng yún hé dì èr míng kǔ xíng
灭法性。正观行相。云何第二名苦行

xiàng wèi yú kǔ dì jí yǐ shēng miè fǎ xìng wéi yī yú
相。谓于苦谛即以生灭法性为依。于

sān zhǒng kǔ suí zhú fǎ xìng zhèng guān xíng xiàng yún hé dì
三种苦随逐法性正观行相。云何第

sān míng kōng xíng xiàng wèi yú kǔ dì lí shí wǒ xìng zhèng
三名空行相。谓于苦谛离实我性。正

guān xíng xiàng yún hé dì sì wú wǒ xíng xiàng wèi yú kǔ
观行相。云何第四无我行相。谓于苦

dì fēi wǒ xiàng xìng zhèng guān xíng xiàng
谛非我相性。正观行相。

fù yán shì zūn yú jí dì zhōng yǒu sì háng xiàng
复言世尊。于集谛中有四行相。

yún hé dì yī míng yīn xíng xiàng wèi yú néng zhí zhòng kǔ
云何第一名因行相。谓于能植众苦

zhǒng zǐ yīn yuán ài zhōng zhèngguān xíng xiàng yún hé dì èr
种子因缘爱中。正观行相。云何第二

míng jí xíng xiàng wèi yú xù qǐ yīn yuán ài zhōng zhèngguān
名集行相。谓于续起因缘爱中。正观

xíng xiàng yún hé dì sān míng shēng xíng xiàng wèi yú wǔ qù
行相。云何第三名生行相。谓于五趣

chā bié shēng qǐ yīn yuán ài zhōng zhèngguān xíng xiàng yún hé
差别生起因缘爱中。正观行相。云何

dì sì míng yuán xíng xiàng wèi yú néng zuò yú yuán yīn fā
第四名缘行相。谓于能作余缘引发

yīn yuán ài zhōng zhèngguān xíng xiàng
因缘爱中。正观行相。

fù yán shì zūn yú miè dì zhōng yǒu sì xíng xiàng
复言世尊。于灭谛中有四行相。

yún hé dì yī míng miè xíng xiàng wèi yú yǒng duàn fán nǎo
云何第一名灭行相。谓于永断烦恼

miè zhōng zhèngguān xíng xiàng yún hé dì èr míng jìng xíng
灭中。正观行相。云何第二名静行

xiàng wèi yú yǒng duàn zhòng kǔ jìng zhōng zhèngguān xíng xiàng
相。谓于永断众苦静中。正观行相。

yún hé dì sān míng miào xíng xiàng wèi yú yǒng duàn wú zuì
云何第三名妙行相。谓于永断无罪

qīng jìng ān lè xìng zhōng zhèngguān xíng xiàng yún hé dì sì
清净安乐性中。正观行相。云何第四

míng lí xíngxiàng wèi yú yǒng duàn cháng zhù xìng zhōng zhèng guān
名离行相。谓于永断常住性中。正观

xíngxiàng
行相。

fù yán shì zūn yú dào dì zhōng yǒu sì xíngxiàng
复言世尊。于道谛中有四行相。

yún hé dì yī míng dào xíngxiàng wèi yú shèng dào yǔ jìng
云何第一名道行相。谓于圣道与境

xiāngyīng wú diān dǎo xìng zhèng guān xíngxiàng yún hé dì èr
相应无颠倒性。正观行相。云何第二

míng rú xíngxiàng wèi yú shèng dào yǒng chū shì jiān lí zhū
名如行相。谓于圣道永出世间离诸

lòu xìng zhèng guān xíngxiàng yún hé dì sān míng xíng xíng
漏性。正观行相。云何第三名行行

xiàng wèi yú shèng dào xiān shèng hòu shèng tóng suǒ yóu lǚ
相。谓于圣道先圣后圣同所游履。

zhèng guān xíngxiàng yún hé dì sì míng chū xíngxiàng wèi yú
正观行相。云何第四名出行相。谓于

shèng dào wú shàng xìng zhōng zhèng guān xíngxiàng
圣道无上性中。正观行相。

fù yán shì zūn hé yuán shèng dì wéi yǒu sì zhǒng
复言世尊。何缘圣谛唯有四种。

shì zūn gào yuē rú shì sì dì pǔ shè yī qiè rǎn jìng
世尊告曰。如是四谛。普摄一切染净

yīn guǒ chā bié xìng gù
因果差别性故。

fù yán shì zūn hé yuán sì dì rú shì xiān hòu cì
复言世尊。何缘四谛如是先后次
dì shuō yē shì zūn gào yuē yóu shì shì jiān zhū bìng bìng
第说耶。世尊告曰。由是世间诸病病
yīn bìng miè liáng yào xiāng sì fǎ gù
因病灭良药相似法故。

fù yán shì zūn rù jiàn dào shí yú cǐ sì dì
复言世尊。入见道时。于此四谛
wéi dùn xiàn guān wéi jiàn xiàn guān shì zūn gào yuē yǒu bié
为顿现观为渐现观。世尊告曰。有别
dào lǐ míng dùn xiàn guān yǒu bié dào lǐ míng jiàn xiàn guān
道理名顿现观。有别道理名渐现观。
hé bié dào lǐ míng dùn xiàn guān wèi zì nèi zhèng zhēn dì
何别道理名顿现观。谓自内证真谛
shèng zhì yú zhēn zhì jìng fēi ān lì yì zǒng xiàng yuán gù
圣智。于真智境非安立义。总相缘故
míng dùn xiàn guān hé bié dào lǐ míng jiàn xiàn guān wèi chū
名顿现观。何别道理名渐现观。谓初
yè zhì jí hòu dé zhì guān chá zì xiàng jí yīn guǒ xiàng
业智及后得智。观察自相及因果相。
yóu zuò xíng xiàng bié xiàng yuán gù míng jiàn xiàn guān
由作行相别相缘故。名渐现观。

fù yán shì zūn ruò yǒu rú shì sì shèng dì zhě
复言世尊。若有如是四圣谛者。
hé yuán shì zūn fù shuō èr dì wèi shì sù dì jí shèng
何缘世尊复说二谛。谓世俗谛及胜

yì dì shì zūn gào yuē jí yú rú shì sì shèng dì
义谛。世尊告曰。即于如是四圣谛

zhōng ruò fǎ zhù zhì suǒ xíng jìng jiè shì shì sù dì
中。若法住智所行境界。是世俗谛。

ruò zì nèi zhèng zuì shèng yì zhì suǒ xíng jìng jiè fēi ān
若自内证最胜义智所行境界。非安

lì zhì suǒ xíng jìng jiè míng shèng yì dì
立智所行境界。名胜义谛。

fù yán shì zūn rú shì sì dì yú shèng fēi shèng
复言世尊。如是四谛。于圣非圣

jiē xī shì dì hé yuán rú lái wéi shuō shèng dì shì zūn
皆悉是谛。何缘如来唯说圣谛。世尊

gào yuē rú shì sì dì yú fēi shèng zhě wéi yóu fǎ
告曰。如是四谛。于非圣者。唯由法

ěr shuō míng wéi dì bù yóu zhèng zhì jué dìng xìn gù shuō
尔说名为谛。不由正智决定信故说

míng wéi dì yú zhū shèng zhě yì yóu fǎ ěr shuō míng wéi
名为谛。于诸圣者。亦由法尔说名为

dì yì yóu zhèng zhì jué dìng xìn gù shuō míng wéi dì
谛。亦由正智决定信故。说名为谛。

shì gù rú lái wéi shuō sì zhǒng míng wéi shèng dì
是故如来唯说四种名为圣谛。

fù yán shì zūn quán fēn wú liàng fǎ jiè miào zhì
复言世尊。全分无量法界妙智。

wèi hé suǒ yuán yǒu hé xíng xiàng zuò hé shì yè shì
为何所缘。有何行相。作何事业。世

zūn gào yuē cǐ zhì yì yǐ rú shì sì dì wéi qí suǒ
尊告曰。此智亦以如是四谛。为其所
yuán chú dì xiǎngxiǎngqīng jìng xíngxiàng rù yī qiè zhǒng zhū
缘。除谛相想清净行相。入一切种诸
dì xíngxiàng yú zuò yǒu qíng yī qiè yì lì qù xiàng xíng
谛行相。于作有情一切义利。趣向行
xiàng shǎo fēn yǒu liàng fǎ jiè miào zhì ruò zhū shēng wén
相。少分有量法界妙智。若诸声闻。
yú zuò yǒu qíng yī qiè yì lì wú yǒu qì bèi qù xiàng
于作有情一切义利。无有弃背趣向
xíngxiàng ruò zhū dú jué yú zuò yǒu qíng yī qiè yì
行相。若诸独觉。于作有情一切义
lì qì bèi xíngxiàngquán fēn wú liàng fǎ jiè miào zhì néng
利。弃背行相全分无量法界妙智。能
zuò yī qiè fán nǎo suǒ zhī èr zhàng lí xì suǒ yī shì
作一切烦恼所知二障离系所依事
yè yòu zuò zhèng dé yī qiè zhǒng zhì jí jìng fǎ jiè suǒ
业。又作证得一切种智极净法界所
yī shì yè yòu zuò jiù jì yī qiè yǒu qíng yī qiè zāi huàn
依事业。又作救济一切有情一切灾患
suǒ yī shì yè shì míng wú míng duì zhì shū shèng shí báo
所依事业。是名无明对治殊胜。时薄
qié fàn shuō shì jīng yǐ zhū bǐ qiū zhòng mò rán lǐng wù
伽梵说是经已。诸比丘众默然领悟。
shēn xīn suí xǐ tàn wèi céng yǒu wén fó suǒ shuō jiē dà huān
深心随喜叹未曾有。闻佛所说皆大欢

xǐ xìn shòu fèng xíng
喜。信受奉行。

yīn shì
音释

bié zōu fàn yǔ cǎo míng yě jù hán wǔ yì yǐ bǐ
苾芻（梵语草名也具含五义以比

qiū zhī dé shì zhī gù míng bǐ qiū wéi bié zōu bì pí bì
丘之德似之故名比丘为苾芻苾毘必

qiē zōu chuāng yú qiē tiàn huì tiàn chǒu rén qiē nù ér
切芻窻隅切）。瞋恚（瞋丑人切怒而

zhāng mù yě huì yú bì qiē hèn nù yě chuǎn xī chuǎn
张目也恚于避切恨怒也）。喘息（喘

chāng yǎn qiē jí xī yě diào tú diào qiē yáo yě
昌兗切疾息也）。掉（徒弔切摇也）。

lóu lì zhǔ qiē yǔ lóu yě léi lì zhuī qiē shòu
楼（力主切偻楼也）。羸（力追切瘦

yě hūn hū kūn qiē xīn bù míng liǎo yě yīng hái
也）。昏（呼昆切心不明了也）。婴孩

yīng yú yíng qiē hái hù lái qiē yīng hái chū shēng xiǎo ér
（婴于盈切孩户来切婴孩初生小儿

yě
也）。